

Tämä on rinnakkaistallenne. Sen viitetiedot saattavat erota alkuperäisestä /

This is a self-archived version of the original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Version: publisher's version

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä: /

To cite this article please use the original version:

Pulkka, Eeva-Kaisa 2021. Pölyttäjät tukevat peltokasvien viljelyä. Käytännön maamies (8), 40-41.

Pölyttäjät tukevat peltokasvien viljelyä

Pölyttäjien huomioiminen viljelyssä kannattaa, sillä onnistunut pölytys tuo merkittävän sadonlisän. Myös pitkälle itsepölytteiksi mielletyt kasvit hyötyvät pölytyksestä. Pölyttäjät suosivat viljelykasveista rypsiä, rapsia, kuminaa, härkäpapua, apiloita ja tattaria. ■ Teksti ja kuvat: Eeva-Kaisa Pulkka

” Viljelijä miettii toki kylvösuunnitelmansa markkinoitavan sadon kautta, mutta pölyttäjien huomioiminen onnistuu aivan tavallisessa viljelyssä”, sanoo itsekin viljelevä Luonnonvarakeskuksen tutkija **Sakari Raiskio**.

Kaikki lähtee viljelykiertosuunnitelmasta, viiden vuoden kierto on Raiskion mielestä minimi, parhaiten pellot saa hyödynnettyä seitsemän vuoden

kierrolla. Kierrossa olisi hyvä olla yksi- ja kaksivuotisia kukkivia kasveja sekä välikasveja, joilla on myös merkitystä pölyttäjille tuotantokasvien ohella.

Aluskasvit antavat hyvän mahdollisuuden pölyttäjäväliseen viljelyyn. Raiskio on itse käyttänyt paljon valkoapilaa ja esimerkiksi rypsin kanssa se on toiminut hyvin.

Raiskion omalla tilalla tämän kesän viljelypinta-alasta noin 40

prosenttia on hyönteispölytteisiä kasveja. Kumina, puna- ja alsikeapila, kevätrypsi, tattari ja hunajakukka houkuttelevat sekä luonnon pölyttäjiä että mehiläisiä. Satoa saadaan pellon lisäksi tilan omista mehiläispesistä.

”Joka vuosi ei satu näin, mutta aina kasvamassa on joitakin pölyttäjäkasveja. On kuitenkin huomioitava viljelykierto, välivuodet tietyillä kasveilla ja alojen on oltava riittävän suu-

ria markkinoitavan sadon kannalta”, Raiskio lisää.

Hyvät ja hankalat lohkot eri kiertoon

”Monilla tiloilla on syystä tai toisesta viljelyn kannalta heikompia lohkoja. Näitä kannattaa siirtää pölyttäjiä hyödyttävään käyttöön”, Raiskio ehdottaa.

Toinen mahdollisuus on peltojen jakaminen kahteen eri viljelykiertoon, jolloin toiseen valitaan hyvät, kasvukunnoltaan, muodoltaan ja pinta-alaltaan tuottavat pellot. Toiseen voidaan jättää huonon muotoiset, varjoiset tai muuten hankalasti viljeltävät lohkot ja keskittää pölyttäjille sopivien mesikasvien viljely tähän kiertoon.

”Viljely kannattaa pitää vaivattomana, suosia kaksi- tai monivuotisia kasveja, jotta viljelykustannukset jäävät alhaisiksi”, Raiskio lisää.

Mesikasvien valinnassa pitää huomioida, ettei niiden viljelyllä kasvata rikkakasviongelmia tai aiheuta rajoitteita seuraaville viljelykasveille. Esimerkiksi

Kukkiva piennar tarjoaa paljon ravintoa pölyttäjille. Ne kannattaa niittää vain kerran kesässä. Keräämällä niittojätteen kukkivien kasvien määrä lisääntyy ja heinien vähenee.

mesikkä voi muodostua riesaksi, jos sen päästää siementämään. Sinappi, rypsi ja rapsi eivät puolestaan sovi samaan kiertoon.

Kukkajatkumon suunnittelu eli kukkivia kasveja myös alku- ja loppukesään palvelee pölyttäjiä, sillä luonnonkukkien kukinta keskittyy kesäkuulta heinäkuun puoliväliin. Peltojen laidoille jätetyt pajut ovat kevään ensimmäisiä tärkeitä mesilähteitä, joita ilman pölyttäjyhteiskuntien kehitys jää heikoksi ja pölyttäjien määrä viljelykasvien kukinnan aikaan vähäiseksi.

Viljelykasvien kylvöjä mahdollisuuksien mukaan porrastamalla ja syyskylvöisiä kasveja suosimalla voi tukea pölyttäjien menestymistä muina aikoina. Tämä hyödyttää myös viljeltävien kasvien pölyttymistä, kun pölyttäjille on kukkivia kasveja tasaisesti pitkin kesää.

Esimerkiksi aikaisin kukkivat syysrypsit ja -rapsit antavat hyvän lisän pölyttäjien ravintotarpeeseen. Apilat kukkivat pitkälle heinäkuuta ja tattari päättymättömästi kukkivana kasvina ensimmäisiin pakkasiin saakka. Seuraavan kesän pölyttäjyhteisön perusta muodostuu loppukesän ja syksyn aikana.

Kylän yhteinen pölyttäjäkierto

Yksittäisen tilan sisällä tehtävien viljelysuunnitelmien ohella Raiskio toivoisi keskustelua naapuritilojen tai kylän viljelystä ja kasveista. Pölyttäjät eivät tunne tilarajoja. Pölyttäjäpeltojen

Kukkakärpäset ovat runsaslukuisia ja yleisiä pölyttäjiä. Tattari tarvitsee satoa tuottaakseen hyvän hyönteispölytyksen.

suunnittelu muutaman sadan hehtaarin kokonaisuudessa kiinnostaisi tutkijan ja viljelijän mieltä.

”Voi olla unennäköä, mutta muutaman tilan yhteistyönä tehty viljelysuunnitelma sen suhteen, että aina jossakin olisi pölyttäjäkasvipelto, hyödyttäisi merkittävästi pölyttäjiä. Toisaalta tilojen välistä yhteistyötä on ja jos on halua, löytyvät usein keinotkin.”

Erityisen tärkeitä pölyttäjille ovat erilaiset niityt, pientareet, metsäsaarekkeet, perinnebiotoopit ja luonnonlaitumet. Mitä monimuotoisempi mosaiikki ympäristö on, sitä paremmin sieltä löytyy pölyttäjille sopivia elinympäristöjä ja ravintokasveja.

”Niiden säästäminen ei tarkoita hoitamaton ympäristöä, niittyjen ja pientareiden kasvit ovat sopeutuneet niittoon ja tarvitsevat sitä menestyäkseen.

Mosaiikkimainen viljelymaisema pientareineen, metsäsaarekkeineen ja laiduntavine eläimineen on pölyttäjien kannalta paras.

Mikä on pölyttäjä?

■ Pölyttäjinä voivat toimia kaikki kukassa käyvät hyönteiset. Tärkeimpiä pölyttäjiä ovat mesipistiäiset, Suomessa etenkin kimalaiset, mutta myös tarhamehiläiset sekä erakomehiläiset. Lisäksi muun muassa perhosilla, ampiaisilla, kovakuoriaisilla ja kaksisiipisillä, varsinkin kukkakärpäksillä, on merkitystä pölyttäjinä.

”Ei ole yhdentekevää mitä pölyttäjiä kasvustossa liikkuu. Eri pölyttäjien määrä ja tehokkuus vaihtelevat”, huomauttaa projektipäällikkö **Inka Nykänen** Satoa ja Laatua pölytyspalvelulla -hankkeesta.

Kimalaiset kykenevät pitkäkielisinä pölyttämään myös syvänieluiset kukat kuten apilan ja liikkuvat viileälläkin säällä ja pienessä sateessa. Tarhamehiläinen vaatii Suomen oloissa ihmisen huolen pitoa, mutta on runsaslukuinen jo kasvukauden alussa ja siten tehokas pölyttäjä aikaisin kukkiville kasveille ja suurille viljelyaloille.

Kukkakärpäset ovat mesipistiäisiä tehotomampia pölyttäjiä, mutta runsaslukuisia ja yleisiä myös intensiivisesti viljellyillä alueilla. Lisäksi monien kukkakärpästen toukat hävittävät kirvoja kasvustosta. Parhaan pölytystuloksen tuo monimuotoinen pölyttäjyhteisö, sillä se turvaa pölytyksen säistä, kukkatyypistä ja kannanvaihteluista huolimatta. **E-KP**

Hoitamattomina ne eivät säily avoimina ja valoisina kasvupaikkoina”, maisema-asiantuntija **Riikka Söyrinki** ProAgria Etelä-Suomesta tarkentaa.

Niiton ajoituksella ja tiheydellä on tosin merkitystä. Niitto kerran kesässä kukinnan jälkeen yleensä riittää. Jos kasvien halutaan siementävän, niitto tulisi tehdä vasta elo-syyskuun vaihteessa. Jos aluetta halutaan köyhdyttää, tulisi niittojäte kerätä pois.

Söyrinki kaipaa tilayhteistyötä perinnebiotooppien säilyttämiseen, laiduntava eläin on sen paras tae, mutta karjat harvenevat koko ajan.

Pölyttäjäpellolle tukea

Uuden ympäristökorvauksen luonnoksessa on valittavana kolme eri pölyttäjätuomienpiedettä.

”Tuella halutaan kannustaa viljelijöitä tutustumaan ja kokeilemaan pölyttäjiä suosivia toimia”, johtava asiantuntija **Sari Peltonen** ProAgria Keskusten liitosta kertoo.

Ympäristökorvauksen perustoimenpiteiden lisäksi siihen

sitoutuva viljelijä valitsee 11 toimenpiteestä kaksi. Toimenpidettä voi vaihdella vuosittain ja se ilmoitetaan tukihauksen yhteydessä.

Pölyttäjäpalveluvaihtoehtossa tila hyödyntää pölyttäjäpalveluita tai tarhaa mehiläisiä itse. Pesät voivat olla viljelijän omia tai niiden pito voi perustua tarhaajan ja viljelijän väliseen kirjalliseen sopimukseen.

Toinen vaihtoehto on ottaa normaaliin viljelykiertoon vähintään yhdelle peruslohkolle pölyttäjille ravintoa tarjoavia yksi- tai kaksivuotisia tuotantokasveja. Näitä on viljeltävä sadontuotantotarkoituksessa.

Kolmas vaihtoehto on viljellä pölyttäjien ravinnonhankintaa varten kylvettyjä ja maisemaa elävöittäviä kylvövuonna kukkivia kasveja seoksina. Alan on oltava vähintään 0,3 hehtaaria, kasvusto on perustettava vuosittain ja säilytettävä 15.8. asti.

Pölytyspalveluiden toimintaan ja muihin pölyttäjätuomiin voi tutustua esimerkiksi EU:n maatalousrahaston rahoittaman Satoa ja laatua pölytyspalvelulla -hankkeen nettisivuilla. □